

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De tertio

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

agnoscamus eum talem, cum Davide dicentes: Tua est, Domine, magnificentia, & potentia, & gloria, atque victoria, & tibi laus: cuncta enim, quæ in cælo sunt, & in terrâ, tua sunt: tuum, Domine, Regnum, & tu es elevatus, super omnes Principes, 1. Paral. 29. v. 11. 12.

Sicut autem quodlibet Regnum peculiare suas constitutiones habet, ad quas subditi conformare se tenentur: ita etiam hic Rex leges suas habet, quas servari vult. Indicabo tibi & homo, quid sit bonum. Mich. 6. v. 8. iustitia & iudicium est basis solii ejus, Psal. 89. v. 15.

Qui igitur legitimus civis & subditus hujus Regni esse cupit, hanc regulam sequatur, necesse est, Gal. 6. v. 15. & ante omnia fidelis sit Regi suo, ut serviat ei, in decore sancto, Psal. 110. v. 3. Vult enim populum, qui ad exemplum suum componat se, & sanctus sit, ut ipse sanctus est, Lev. 11. v. 44. & sanctimoniam sequatur, sine quâ nemo videbit Dominum, Hebr. 12. v. 14. imò, ejusmodi populum, qui invocet & honorificet se, Psal. 50. v. 15.

Si quis in hoc mundo ad Regia Ministeria adhibetur, pro magna gloria id reputat, sicut & reapse est, hinc Regina Arabiæ beatos deprædicat servos Salomonis, 1. Reg. 10. v. 8.

Quantò magis nos beati dicendi, quod Deus nos fecit populum suum, Psal. 100. v. 2. & per Christum redemit, Tir. 2. v. 14. ut serviamus ei in iustitiâ & sanctitate corâ ipso omnibus diebus vitæ nostræ, Luc. 1. v. 74. *Haic Domino servire, regnare est,* ait Bonaventura. Qui enim fidelis ipsi est usque ad mortem, dabit illi coronam vitæ, Apoc. 2. v. 10.

Fremant igitur gentes, & adsistant Reges terræ, & consultant adversus Dominum & adversus Christum ejus, Psal. 2. v. 1. 2. Hic Rex par ipsis erit resistendo, furor hominum est laus ejus, reliquiis furoris accinget se, Psal. 76. v. 11. idèò facilè nos proteget, si confidamus ipsi adversus omnes injurias, & tandem salvos faciet in Regnum suum cæleste, 2. Tim. 4. v. 18.

De Tertio.

Restat *Cautela*, quæ tribus absolvitur Regalis, ut sunt

1. *Mammonismum detestare.* Ab hoc Christus ipse nos dehortatur, inquit: Non potestis Deo servire & Mammonæ.

Hoc servitium non modò intelligatur, de crassa illa idololatria, quæ Romanis usitata fuit, qui ex argento peculiarem Deum fecerunt, cui templum consecrarunt, & divinum honorem exhibuerunt, ut Augustinus memorat: sed hæc quoque Mammonæ servitus est, si aurum putes robur tuum, & obrizo dicas, fiducia mea, Job. 31. v. 24. aut divitias terrenas tanti facias, ut Deum propterea despicias, & mandata ejus negligas, quales multi inveniuntur,

1. *In Choro.* Tales sunt, qui implicant se negotiis secularibus, 2. Tim. 2. v. 4. & in avaritiâ verbis fictis de auditoribus negotiantur, 2. Petr. 2. v. 3. dum prophanant Dominum propter pugillum hordei & fragmen panis, Ezech. 13. v. 19. vel planè vendunt, ut Judas, Matth. 26. v. 15.

Hic Mammonismus multas hæreses peperit, donec tandem aureus Papiasmus invaluit, ubi Maozim colitur auro & argento, & lapide pretioso, rebusq; pretiosis, Dan. 12. v. 38. 39. Fugi-

Fugiant igitur verbi Præcones eundem, & pascant gregem Christi, non coactè, sed spontè, neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè, 1. Petr. 5. v. 2. Verum namque manet, illud Poëtræ:

Pectora nostra duas non admittentia curas,

Ubi enim cura terrenorum invalescit, cura animæ abjicitur, ut tales evadant mercenarii, Johan. 10. v. 12. Hinc Siracides cap. 29. v. 25.

2. *In Foro.* Qui munera super innocentem accipiunt, Psal. 15. v. 5. & vim faciunt causæ humilium, ut sint viduæ præda eorum, & pupillos diripiant, Esa. 10. v. 2. sicut Achab Nabatho vineam vi eripiebat, 1. Reg. 20. v. 7. quo pertinent gravissimæ exactiones, quæ variis nominibus venditantur. Unde Deus causam habet querendi: Audite Principes Jacob, & Duces domus Israel, Mich. 3. v. 1. seqq.

3. *In Foro.* Ubi inveniuntur profligatæ conscientiæ homines, qui proximum per iniquas ulnas, mensuras & stateras dolosas defraudant, imminuunt mensuram, & augment siclum, & supponunt stateras dolosas, ut possideant in argento egenos, & pauperes pro calceamentis, & quisquilias frumenti vendunt, Amos 8. v. 6.

Pertinent huc sceneratores & usurarii, qui sub prætextu amicitie proximos usuris gravant, eorum bona ad se transferunt, & tandem ad stipem illos redigunt. Id enim furti species est, Deusque detestatur.

Quilibet proinde Mammonismum fugiat, & disponat negotia sua in iudicio, Psal. 112. v. 5. *Nam lucrum in arcâ damnum in conscientia.* Potius Christianus, quando à Sathana ipsi ostenduntur Regna mundi & glo-

ria ejus, dicat: Pecunia tua tecum sit in perditionem, Act. 8. v. 20. Quid enim prodesset homini, si totum mundum lucraretur, & animæ jacturam faceret? Matth. 16. 26.

II. *Librum naturæ contemplare.* Eò Servatur nos relegat, inquiens: Respicite volatilia cœli, quæ non serunt, neq; metunt, neque congregant in horrea. Et iterum: Considerate lilia agri, quomodo crescunt.

Quod si igitur in numero verorum Christianorum esse velimus, juxta librum Scripturæ, & librum Naturæ commendatum nobis habeamus, quod Regius Psaltes præclarè illuminat per Psalmum 104. totum, qui inspiciatur.

Idem in floribus & liliis agri videmus, quæ Deus tam eleganter exornat, ut hoc viridis illud flava, istud rubra, aliud cœrulea tunicâ indutum sit, aliud variis coloribus tam festivè distinctum, ut nullus pictor id imitari queat.

Quando itaque has & alias creaturas intuemur, & pulchritudinem earum admiramur, illum potius suspiciamus, qui omnium artifex est, Sap. 7. v. 21. tum & perpendamus, quod Veteres dixerunt: Omnia propter hominè, homo propter Deum. Ex hac ipsa causa etenim Deus hominem postremò, nempe die sextò condidit, ut hoc ipso indicet ei: esse eum epitomen & complementum omnium creaturarû, & quasi quintam essentiam: sicut experientia satis probat, quod homo non illis, sed illæ homini inserviant propter jussum Creatoris.

Sol, Luna & Stellæ ipsi lumen præbent, siquidem Deus ided eos in firmamento posuit, ut dividant diem ac noctem, & sint in signa, & tempora, & dies & annos, Gen.

Gen. 1. v. 14. Aër respirationi ejus infer-
vit, sine quâ non vivere posset. Terra in
commodum ejus producit plantas varias
ad victum & amictum, volucres, pisces
& bruta animalia cibum ipsi ministrant:
Summa, nulla creatura nominari potest,
quæ non adjumento sit homini, sint licet
animalia venenatissima. Non est dicere:
quid est hoc? aut quid est istud? Omnia
enim in tempore suo quærentur, Sir. 40.
v. 26. Quod si igitur omnes creaturæ pro-
pter hominem creatæ sunt, homo hinc
amorem Dei agnoscat, eique pro beneficiis
ejus gratias agat: nulla etenim stellula in
cælo est, quæ nos non inlclamet: Intuere
me, & celebra Deum, qui me tui gratia ad
ministerium tuum creavit. Nulla avicula
in aère, nullum animalculum in terra, nul-
lus pisciculus in aqua est, quin idem nobis
ingement.

Sicut igitur 1. Irrationales creaturæ Crea-
tori suo obsequium præstant, ubi Ministe-
rio eorum indiget, Psal. 148. v. 7. Sir. 39.
v. 33. Similiter id ipsum & nos præstemus,
ne ruborem nobis incutiant, & conquera-
tur Deus, Esa. 1. v. 3. Jerem. 8. v. 7. 1. Sam.
15. v. 23.

Sicut 2. Creaturæ irrationales, impri-
mis volucres & flores, quorum hinc Chri-
stus meminit, sorte sua contenti sunt, nec
sibi invicem invident, licet flosculus alio,
pulehrior sit, & avicula præster altera: Sic
& nos contenti simus præsentibus, Hebr.
13. v. 3. nec admitemur in operibus pecca-
torum: sed confidamus in Deo, manen-
tes in loco nostro: facilè est enim in ocu-
lis Dei subito ditare pauperem, Sir. 11.
v. 22.

3. Sicut Deus creaturas irrationales in

vindictam contra nos adhibere potest:
suntque anxia, quod propter nos vanitati
subjecta sint, Rom. 8. v. 20. Ita summo-
perè caveamus, ne is abutamur, & gemi-
tum eorum excitemus: Alioqui lapis de
pariete clamabit: & laquear ligneum re-
spondebit, Hab. 3. v. 11. Sap. 5. v. 19.

Hoc si observaverimus, & creaturas ir-
rationales, aves & flores Magistros nobis
proposuerimus in hac miseriarum valle:
aliquando ad plenam & perfectam cogni-
tionem pertingemus, ubi neque libro Na-
turæ, neque libro Scripturæ indigebimus,
sed omnes à Deo docti, cognoscemus Do-
minum, à minimo, usque ad maximum,
Jer. 31. v. 34.

III. Regnum Dei sectare. Propterea ait
Christus: Quærite primùm Regnum
Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjici-
entur vobis.

Filii hujus seculi non multùm curant
Regnum Dei: sed plenis buccis clamant:
O cives, cives, quærenda pecunia pri-
mùm,

Virtus post nummos!

Ideo quæruni illi felicitatem suam:
1. In mundi gloria, ut Nabuchodonosor,
qui dixit in corde suo: In cælum con-
scendam, supra astra Dei exaltabo solium
meum, Esa. 14. v. 13. Internum eorum,
domus suas in æternum, & tabernacula sua
à generatione in generationem, Psal. 49.
v. 12. Verùm vanissima vanitas & multa
ambitio id est, Act. 25. v. 23.

2. In divitiarum copiâ. Hinc David ita
homines qui sunt demundo, describit:
quod eorum pars, in vita sit: quod ven-
trem eorum impleat thesauro suo &c.
Psal. 17. v. 14. Verùm hæc felicitas citò
eva-

Dominica XV. post Trinitatis.

433

evanescit: aurum & argentum æruginar, Jac. 5. v. 3. & in calore solvetur, 2. Petr. 3. v. 10. animam non saturabit, nec ventrem implebit, Ezech. 7. v. 17. Quilibet videar, ut in Deo ditescat. Quia non in abundantia cujusquã vita ejus, ex his, quæ possidet, Luc. 12. v. 15.

3. *In vita luxuria.* Hinc Epicureorum vox: Venite & fruamur bonis, quæ sunt, & utamur creatura, tanquam in juventute celeriter: quoniam hæc est pars nostra & hæc est fors nostra, Sap. 2. v. 6. Utique hæc pars & fors eorum. Regnum enim Cælorum quod mundani in carnalibus voluptatibus quærunt, tandem ab inferno absorbetur, qui dalaavit animam suam, & aperuit os suum, absque ullo termino: &

descendent fortes ejus, & populus ejus, & divites ac læti in eum, Esa. 5. v. 14.

Veri Christiani ante omnia Regnum Dei quarant, & justitiam ejus, Regnum nimirum gratiæ, quod passim Regnum cælorum dicitur, Matth. 8. 19. 20. 22. à Petro verò regale Sacerdotium, 1. Petr. 2. v. 9. sic à Regno gloriæ non excludentur, ubi justii in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio eorum apud Altissimum. Idèd accipient Regnum decoris, & diadema speciei, de manu Domini, Sap. 5. v. 16. Hoc sufficit nobis, est enim *ἡλθὲν τῆς πίστεως ἡμῶν*, 1. Petr. 1. vers. 9.

Id Deus omnibus nobis largiatur,
Amen.

DOMINICA XVI. POST TRINIT.

Evangelium Luc. 7. v. 11 -- 17.

EXORDIUM.

DE junioribus Studiofis Hierochuntis, Elisæi discipulis memoratur, quod egressi sint ad colligendas herbas agrestes, ut famem sedarent, in annonæ caritate, quæ invaluerat. Invenieruntque vitem sylvestrem, & collegerunt ex eâ colocyntidas agri, quibus pulmentum aded amarulentum factum, ut non potuerint comedere. Detulerunt ergò id ad Præceptorem suum, dicentes: O vir Dei, mors est in ollâ! Misit ergò Elisæus farinam in ollam, & statim ab amaritudine liberatum est, ut cum voluptate pulmentum comederint, 2. Reg. 4. v. 39. seqq.

Allegoricè hoc ipso depingitur miseria, in quam humanum genus per peccata incidit, sicut & gratiosum auxilium, quod cœlestis Elisæus Jesus Christus nobis præstitit. Verè enim Protoplasti nostri lapsu suo id effecerunt, ut terra maledictione infecta sit: & ubi ante fructus jucundissimos protulit, qui hominem & corpore & anima refecerunt, ecce, jam vites sylvestres & amaras colocyntidas producit, quæ non aptæ sunt palato nostro: & quod maximum est, pulmentum nostrum tanto amaro infectum est, ut morti, ejusque prodromis variis morbis subjecti simus, juxta rigorosam sententiam, quam Deus statim

iii

post